

Заштита на Охридското Езеро

“Кон зајакнато управување со прекуграничното природно и културно наследство на регионот на Охридското Езеро”

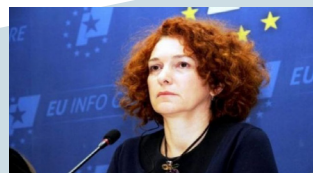
ВО ОВОЈ БРОЈ:

- 1 Предговор на Романа Влахутин, амбасадор на ЕУ во Албанија
- 2 Последната фаза од проектот Регионот на Охридското Езеро
- 3 Придонесот на ICCROM, започнати консултации во регионот на Охридското Езеро
- 4 Придонес на Регионалната канцеларија на IUCN за Источна Европа и Централна Азија (ECARO)
- 5 Подобрување на видливоста на проектот “Охридско Езеро” - Фото албум #OurLakeOhrid
- 6 Мерките преземени од страна на Република Македонија за заштита на Охридското Езеро
- 7 Теренската мисијата на ICOMOS/IUCN ќе ја посети Албанија во септември
- 8 Илирски гробови на Селца, “ремек дело” на културното наследство
- 9 Регионот Мокра, патување до античко село
- 10 Легендата за Мали и Тате во регионот на Охридското Езеро
- 11 Патување до регионот на Преспанското езеро
- 12 Приказната за Манастирот Шен Марена
- 13 Дневен туризам во Охрид и Свети Наум
- 14 Зошто Охридското Езеро е толку јасно?

Задоволство ми е да кажам неколку зборови во последното издание на овој информатор, по повод успешното завршување на ваков важен проект. Делегацијата на Европската унија во Албанија ја поздравува важната работа направена од страна на албанските власти и советодавните тела на УНЕСКО

за подготовка и доставување на досието за номинирање на албанскиот дел од Охридското Езеро во Центарот за светско наследство на УНЕСКО. Подготовката на досието беше еден од главните заклучоци на проектот “Кон зајакнато управување со заедничкото прекугранично природно и културно наследство на Регионот на Охридското Езеро” - кофинансиран од Европската Унија. Регионот на Охридското Езеро носи извонредни културни и природни вредности. Охридското Езеро е едно од најстарите и најдлабоките езера во Европа, додека регионот околу него е населен уште од античко време. Делот од регионот на Охридско Езеро кој се наоѓа во поранешната југословенска Република Македонија е внесен од УНЕСКО уште од 1979 година. Со нетрпение очекуваме албанскиот дел - една третина од целото езеро - да ја добие истата дезигнација како наследство на нашето светско богатство во блиска иднина. Се надеваме дека целиот регион наскоро ќе ужива заедничка заштита и управување од двете земји што го делат езерото. За време на Неделата на Европа 2018 година, заедно со министерот за култура, Мирела Кумбаро, го посетивме регионот и неговите уникатни природни и културни добра, вклучувајќи ги и Кралските илирски гробишта Селца е Поштем, кој исто така е номиниран за Списокот на светското наследство на УНЕСКО. Културниот и туристичкиот потенцијал на овој регион и неговиот историски придонес кон европската цивилизација се очигледни. Европската Унија е посветена на продолжување на својата поддршка кон заштитата на областа, како и промоција на одржлив туризам низ целиот регион на Охридското Езеро.

Со почит,
Романа Влахутин,
Амбасадор на ЕУ во Албанија

Последната фаза од проектот Регионот на Охридското Езеро

Регионот Охридско Езеро е познат по извонредното природно и културно наследство, а голем дел од него е веќе признаен по својата извонредна универзална вредност преку натписот на светското наследство "Природно и културно наследство на охридскиот регион" во поранешната југословенска Република Македонија. Со цел да се зајакне интегритетот и заштитата на постојната локација на Светското наследство, УНЕСКО го покренува Нагорниот процес за вклучување на останатиот дел на Списокот на светско наследство. УНЕСКО и Советодавните тела ги здружија своите сили со соодветните власти на Поранешната Југословенска Република Македонија и Албанија, во заеднички напор за заштита на вредностите на наследството во регионот. Реализацијата на пилот-проектот беше изводлива благодарение на великодушната финансиска поддршка на Делегацијата на Европската унија во Албанија и Министерството за туризам и животна средина на Албанија. Проектот сега се приближува до крај, постигнувајќи важни резултати кои служат како солидна основа за заштита на природното и културното наследство на овој извонреден регион. Еден од предусловите за успех на овој проект беше прекуграничната соработка и размена на знаења меѓу вклучените земји. Голем број прекугранични платформни состаноци ги собраа релевантните засегнати страни со цел да се извлечат главните принципи и стратегии за заедничко управување со регионот на Охридско Езеро. Плановите за управување и досието за номинација што беа поднесени до Центарот за светско наследство, претставуваат најголеми достигнувања на оваа прекугранична соработка. Уште едно големо остварување на проектот е програмата за градење капацитети. Беа организирани неколку работилници и тематски обуки со активно учество на локални и национални претставници од двете земји и локалните заедници. Многу од овие резултати од проектните активности ја поддржаа подготовката на досието за номинирање, поднесено од страна на албанските власти во јануари 2018 година. Комитетот за светско наследство ќе ја испита номинацијата за проширување на доброто на светското наследство "Природно и културно наследство на охридскиот регион" на албанскиот дел од езерото на својата 43-та седница во 2019 година. Подолу ќе најдете некои од завршените активности кои беа имплементирани во текот на последната фаза од проектот "Регионот на Охридско Езеро", насочени кон долгорочно одржливо управување и заштита на регионот кој ќе овозможи пренос на своите вредни добра за наследство на идните генерации.

Проектни активности

Придонесот на ICCROM, започнати консултации во регионот на Охридското Езеро

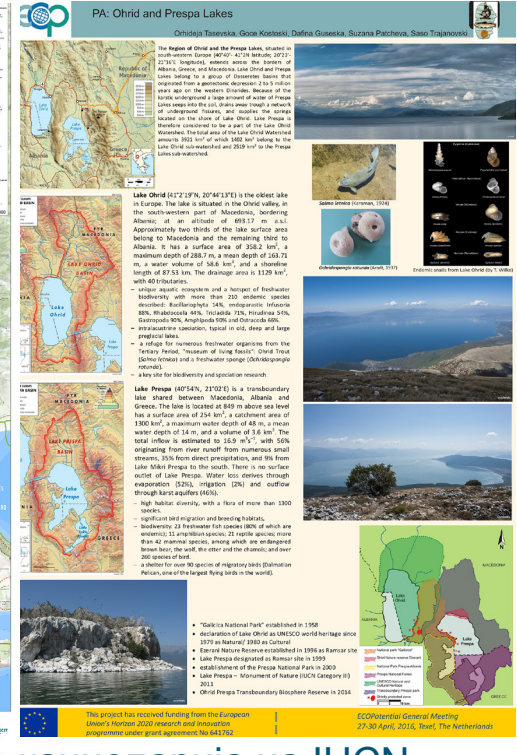
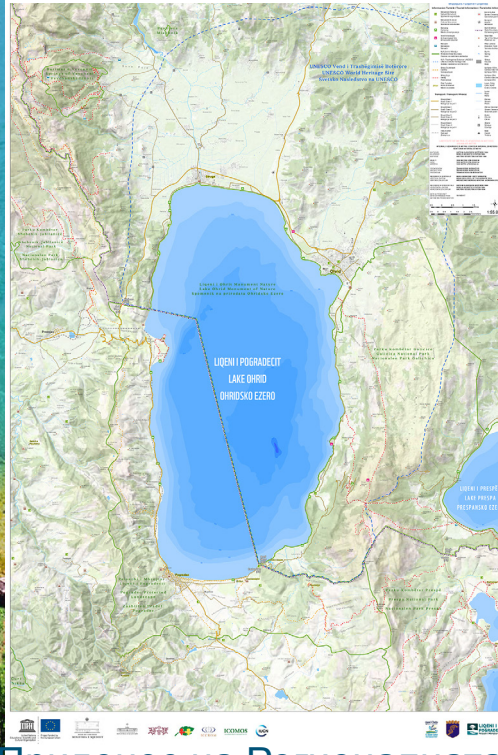
Дводневната работилница предводена од ICCROM го означува почетокот на консултативна кампања во регионот на Охридското Езеро, во која учествуваа и локален тим на волонтери од целиот регион на Охридското Езеро. Оваа кампања го поддржува проектот ЕУ-УНЕСКО

"За зајакнување на управувањето со заедничкото прекугранично природно и културно наследство на регионот на Охридското Езеро". Таа се обиде да понуди конечен "прекуграничен" придонес за идното управување со Доброто на светското наследство и неговото предложено проширување преку привлекување знаење и капацитети на засегнатите страни. Целта е да се истакнат можностите кои ќе придонесат и за заедниците и за наследството во регионот на Охридското Езеро во согласност со целите за одржлив развој. Во Охрид (Поранешна Југословенска Република Македонија) и во Поградец (Албанија), започнувањето на работилницата го собра прекуграничниот тим на волонтери заедно со консултантите на ICCROM за да се обезбеди дека предложената методологија е прилагодена на регионалната ситуација и локалните потреби. Силна основа за истражувањето веќе постоеше благодарение на претходните соработки на ICCROM во регионот, вклучувајќи и пробен прашалник, мапирање на вредности и согледувања добиени од курс за пристапи кон конзервација на културата и природата.

Тимот спроведе прашалник со локалните жители, со цел да се зголеми разбирањето на локалната социо-економска ситуација, средствата на заедницата и аспирациите на заинтересираните страни кои би можеле да придонесат за

подобро управување со партиципативното наследство. Нови сознанија беа ставени на маса, во врска со низа вредности на наследството што го дефинираат регионот на Охридското Езеро денес. Додека членовите на локалната заедница беа главната цел на ова истражување, избрани интервјуа со институционалните засегнати страни и дневник за фаќањето на ставовите на посетителите во регионот обезбедија комплементарни податоци. Врз основа на анализата на истражувањето, беа предложени нови процеси на партиципативно планирање, низ предложеното мешано прекугранично добро на светско наследство, идентификувајќи ги постојните и потенцијалните капацитети кои живеат во рамките на локалната заедница и можат да придонесат за управување и зачувување на наследството. Исто така, се надеваме дека оваа кампања ќе помогне да се информираат идните иницијативи за градење капацитети во регионот Охридско Езеро во рамките на Програмата за Лидерство на Светското наследство.

LAKE OHRID REGION BEGIN YOUR JOURNEY

Придонес на Регионалната канцеларија на IUCN
за Источна Европа и Централна Азија (ECARO)

Кампања за свесноста за отпадот

Краток филмски и видео спот / Кампањата за подигање на свеста за управување со отпад, која се одвиваше во текот на летото и есенските месеци од 2017 година, беше одбележана со разни активности во заедницата, како и со чистење на дивите депонии долж Охридското крајбрежје. Конечната активност на оваа кампања се фокусира на дофат до поширока публика, презентирајќи промотивно кратко видео и анимациони клип од 30 секунди. Фокусот на двете видеа е да ги сензибилизираат жителите на регионот Поградец за вредностите, убавината и заканата од отпад за езерото, со цел да ги инспирираат и мотивираат сите генерации подобро да управуваат со својот отпад по пат на негово намалување, повторна употреба и рециклирање. Со цел да се обезбеди локална сопственост и одржливост, целата кампања за отпад беше дизајнирана и спроведена во тесно партнерство со Општина Поградец, а во консултација со локалните невладини организации Уне, Груја и туристичкиот оператор Истражи го Поградец. Промотивните материјали ќе бидат прикажани на локална телевизија и за време на разни настани организирани од партнерите на проектот. Краток филм, како и други резултати од кампањата за отпад ќе бидат достапни на <https://www.iucn.org/node/25373>.

Инфраструктура за благ туризам
За поддршка на досието за номинација за езерото Охрид за проширување на прекуграничното добро на Светското наследство, регионалната канцеларија на IUCN за Источна Европа и Централна Азија (ECARO) координираше подготовка на голем број документи со цел да се подобри профилот на регионот, нудејќи можности за одржлив туризам, како што се пешачење и велосипедизам, како и посета на заштитени подрачја. Сите материјали и информации се достапни на три јазици (англиски, албански и македонски) и се достапни во канцелариите за туризам во и околу Поградец и можат да се симнат на <https://www.iucn.org/node/25373>.

Информативни табли
Информативни табли за патеки за пешачење и возење велосипед даваат информации за должината на патеката, нивото на тешкотии, растојанието на севкупното искачување и спуштање, со концизен наративен опис на спецификациите на патеката и теренот, како што е достапноста на вода. Следниве дестинации се развиени со информативни табли инсталирани на почетните и завршните места на патеките: Аларуп - Мали и Татје - Долна Горица; Кафасан - Мемелиште; Кафе Плоце - Гури и Камје - Патека -

Ќафе Плоце; Поградец - Тушемиште; Поградец - замок Поградец (Калаја); Поградец - Гури и Камје - Поградец; Тушемиште - Блаце - Аларуп - Патека - Тушемиште; Каф Полис - Кафасан (врска со Шебеник-Охрид)

Брошура
'Започнете го вашето патување околу Охридското езеро' е шарена брошура која ги опишува историските, културните и природните дестинации и влијанија на целиот регион. Достапен на три јазици, со таков изглед е за да послужи како сеопфатен водич за посета на целиот регион на Охридското Езеро, кој нуди преглед на наследството и интересни точки, како што се црквата Св. Наум, Полуостровот Лин, заштитени подрачја, како и разни забавни активности како што се пешачење, велосипедизам или уживање во мирни денови на плажа.

Мапа
бесплатна брошура и информативни табли, е изработена детална географска карта на регионот на Охридското Езеро. Таа им овозможува на посетителите да го планираат своето патување околу езерото и да го истражуваат регионот според сопствените вештини и интереси.

Мерките преземени од страна на Република Македонија за заштита на Охридското Езеро

Поранешната Југословенска Република Македонија донела одлуки и мерки во согласност со препораките на Центарот за заедничко светско наследство / Извештај за реактивен мониторинг на ICOMOS / IUCN, одобрен од страна на 41-от Светски комитет за културно наследство во Краков, Полска, 2017 година. Во април 2017 година Реактивна мониторинг мисија беше организирана во регионот на Охридското Езеро на страна на Поранешната Југословенска Република Македонија. Во согласност со овој извештај, поранешната југословенска Република Македонија првично формираше меѓуминистерска работна група за да одговори на сите препораки и да подготви акционен план за да ги исполни овие барања. Овој акционен план се смета за потврда од страна на Поранешната Југословенска Република Македонија за нивната посветеност за зачувување на интегритетот на културното и природното наследство на регионот на Охридското Езеро. Во таа насока, државата членка ќе ги разгледа релевантните документи и интензивно ќе соработува со локалните власти и со другите институции за ефикасно управување со природното и културното наследство на регионот на Охридското Езеро. Поранешната југословенска Република Македонија силно ги поддржува сите процеси за заштита на регионот на Охридското Езеро, особено за да се спречат различните можни негативни влијанија врз природното и културното наследство. Тие континуирано ќе соработуваат со Центарот за светско наследство и Советодавните тела ICOMOS и IUCN за постигнување на овие цели. Поднесувањето на досието за номинација за проширувањето во Албанија на постојното добро на светското наследство во Република Македонија претставува пресвртница на заедничките напори за заштита на вредностите на наследството на регионот на Охридското Езеро за идните генерации. *Илберт Мурта*

Теренската мисија на ICOMOS / IUCN ќе ја посети Албанија во септември

По поднесувањето на досието за номинација за внесување на албанската страна на регионот на Охридското Езеро на листата на светско наследство, Постојаната делегација на Албанија во УНЕСКО беше известена дека Советодавните тела ICOMOS и IUCN ќе реализираат мисии на теренско оценување за предложеното проширување на албанска страна на природното и културното наследство на Охридскиот регион. ICOMOS е Меѓународниот совет за споменици и локалитети, додека IUCN е Меѓународната унија за заштита на природата. ICOMOS и IUCN ќе ја вршат својата работа во согласност со Оперативните насоки за имплементација на Конвенцијата за светско наследство од 1972 година, која се однесува на натписот на новите имоти на Списокот на светското наследство. Двете советодавни тела ќе назначат свои експерти за да ја спроведат техничката евалуација на Документот за номинација во оваа област. Државата членка Албанија преку Министерството за култура и Министерството за туризам и животна средина ќе подготви програма за тимот за евалуација на терен и ќе ја испрати назад за да добие согласност од Советодавните тела. Евалуацискиот тим ќе ја посети албанската страна на регионот на Охридското Езеро за да собира факти на теренот за да се соберат информации за извештајот за евалуација. Овој извештај ќе биде одлучувачки за потенцијалниот внес на албанската страна на Охридското Езеро на листата на светското наследство. Конечната одлука ќе ја донесе Комитетот за светско наследство на својата 43-та седница во 2019 година.

Подобрување на видливоста на проектот "Охридско Езеро"

Фото албум #OurLakeOhrid

Беше отпечатен прекрасен фото албум со сите победнички фотографии на летото 2017 #OurLakeOhrid Social Media contest. Педесет избрани фотографии го претставуваат животот околу регионот на Охридското Езеро, неговата природна убавина, културното наследство, подводни видови, како и луѓето што живеат во областа и други карактеристични сцени од областа. Беа отпечатени 500 примероци од албумот, а секој од победниците доби копија. Некои од нив објавија слика на албумот на социјалните медиуми, изразувајќи го својот ентузијазам и задоволство дека нивните фотографии се прикажани. Други примероци беа дистрибуирани до донаторите, институциите на Албанија и поранешната југословенска Република Македонија и други организации поврзани со проектот Охридско Езеро. Фото албумот беше отпечатен во рамките на проектот "За зајакнување на управувањето со заедничкото прекугранично природно и културно наследство на регионот на Охридското Езеро", проект кофинансиран од Европската Унија и албанското Министерство за туризам и животна средина.

#ourlakeohrid

Capturing the rich natural and cultural heritage of the Lake Ohrid region

Илирски гробови на Селца, "ремек дело" на културното наследство

Гробниците во Селца се ремек-дело на човечки древни населби, сведоштво на традиционалниот начин на живот во Илирија во IV-III век пр.н.е. Областа е многу блиску до Охридското Езеро, на само 40 километри од Поградец. Кралските гробови припаѓале на илирските кнезови и принцези од античкиот град "Пелион". Овие двоспратни монументални гробници се наоѓаат во камењата, на многу убав рид од селото Селца е Поштем, Поградец. Првпат биле откриени во 1940-тите и биле целосно истражени во 1971 година. Наодите биле многу импресивни и возбудливи за историчарите и археолозите во тоа време. Во областа има 5 гробови, од кои четири се во карпите, а уште една гробница е одвоена и се наоѓа во полето во близина. Првата гробница припаѓала на принцеза, која била погребана со нејзините златни додатоци, како што се нејзините обетки и тиара. Сите елементи пронајдени во гробовите сега се прикажани во Националниот историски музеј во Тирана. Еден од најинтересните наоди на гробовите е украсениот ремен за појас. Оригиналниот е сребрен и е заштитен зад витрината во Музејот. Реплика, во бронза и зголемена 17 пати во споредба со оригиналот, се наоѓа на влезот на Националниот музеј, поради нејзината важност за албанските антички корени. Копелата е украсена со борбена сцена, каде што двајца кољаници се борат со пешадиска армија, покажувајќи го илирскиот триумф над непријателот. Предметот е украсен и со митолошки елементи

како змеј, грифин, риба и птица. Изгледа како толкување на легендата на Кадму, која му помогнала на племето на "Енчелеи" да ги придобие непријателите, преобразувајќи се во змеј. Другите накитчиња што биле пронајдени во гробот на принцезата се фибуларна брошка, обетки и тиара. Тие се декорирани со фигура на Атена и други орнаменти изработени од филигани. Меѓу предметите пронајдени во текот на пописот на овие гробови се оружјето на олимписките војни, шлемови, штитови, железна кошула, лисици и изненадувачки доволно тава во бронза. Архитектонскиот квалитет

на гробовите на Илирите во Селца е Поштем сеуште може да посведочи, и покрај лузните на времето. Една од овие монументални гробници има облик на амфитеатар, што претставува редок типолошки пример. Некои прелиминарни ископувања направени од археолози доведоа до заклучок дека под ридовите на Селца и Градиште може да има остатоци од антички град. Историјата на важна античка цивилизација можеби да чека да биде откриена. Гробниците во Селца се вклучени во Оригиналната листа на УНЕСКО од 1996 година <https://whc.unesco.org/en/tentativelists/909/>.

Регионот Мокра, патување до античко село

Најдоброто место за набљудување на трагите на старите населби околу Охридското Езеро е Мокра. Планинскиот регион Мокра се наоѓа на западната страна на Поградец, на голема површина со повеќе од 40 села, сите се наоѓаат над 1.000 метри од нивото на морето. Областа е поделена на два дела од реката Шкумбини, Мокра е Сиперме и Мокра е Поштме. Тоа е населено уште од неолитската ера. Некои археолошки наоди вклучуваат алатки кои припаѓаат на 2 и 1 век пр.н.е. Луѓето постојано живееле тука. Ова е поради поволната клима, шумите, пасиштата и многу плодното земјиште. Се чини дека овој дел од руралниот Поградец сè уште живее во минатото, со глинени куќи и многу тесни улици, каде што жителите одгледуваат стока и работат на земјата. Нашата турнеја започнува од Каливац до Поттожан, Требиње, Протиштих, Голик и Селца е Пошта. Патот беше направен од нечистотија со чакал и е многу тесен, достапен само со теренски возила, но природата ве наградува. Беа видливи највисоките врвови на Валамар, Камје, Рујче, Козиче и Полис, како и прекрасните панорами на Охридското Езеро одозгора. Поттожан е многу старо село со две историски цркви. Најстариот се вика Шен Битри или Свети Димитри.

Се наоѓа на врвот на ридот, гледајќи надолу кон Село Поттожан, пред планината Козице. Тоа е многу мала црква изградена од камен, со дрвен покрив, со украсени и насликани сидови и фрески. Изненадува извонредната состојба на конзервација на сликите во овие сидови, имајќи предвид дека црквата била уништена неколкупати и била искористена за засолнување на стоката од локалното население. Денес, повторно се користи како црква. Другата црква е средновековната црква Поттожан, која е опкружена со неколку гробови со камени крстови. Оваа црква е под реставрација и наскоро ќе биде отворена за селскиот фестивал ова лето. За време на нашето патување, се сретнавме со некои локални жители, кои ги интервјуиравме за оваа област. "Поттожан некогаш беше многу големо село и некогаш атмосферата била многу жива овде, дури и за време на комунизмот. Но, сега сите млади генерации заминаа, никој не сака да живее тука, без патишта, без градинки, без училишта, без иднина", вели една старица од Поттожан. Тие се молат секој ден во двете стари цркви, надевајќи се дека еден ден луѓето ќе се вратат да живеат тука. Луѓето од Мокра се многу вредни и гостољубиви. Храната доаѓа од фармата до масата. Тие се многу тивки и не очекуваат ништо од нивната влада, туку само нови патишта за да ги поврзат селата едни со други и со градот. Нашиот пат продолжи низ прекрасните зелени долини, пасишта и други села со карактеристични камени куќи. Во оваа област може да се најдат некои траги

од познатата Виа Игнација, која датира од 3 век пр.н.е. Виа Игнација била изградена со камен за да го поврзе Рим со Византиската империја. Најистакнатите споменици на Виа Игнација во Албанија се Ура е Голикут (Голички мост) и Ура е Терциут (Мост Терзиу) во Протишти, Лленга и мостовите во Ница. Голичкиот мост е сеуште многу цврст и функционален за сите локални жители. Изненадувачки е тоа што овој мост преживеа до денес. Должината е 17 метри, ширината е 3 метри, а висок е 10 метри. Голичкиот мост е изграден во 2 век пр.н.е. и е класифициран како културен споменик од прва класа на национално ниво. Мостот има два полукружни лакови, изградени со резбани камења, каде што долниот дел има големи, добро заоблени камења, кои не се наменети само за естетика, туку за да ја направат структурата поцврста и посилна. Освен мостовите, постојат и некои делови од камен, кои припаѓаат на Виа Игнација, во близина на селото Ленге. Постои и легенда за скриеното богатство на илирската кралица Теута, која била донесена на ова подрачје за време на првата римско-илirsка битка. Локалните луѓе сакаат да зборуваат за оваа приказна и што се случило во последните децении. Се вели дека многу луѓе често доаѓале во оваа област да се обидат да го откријат богатството, но дека и покрај сите истражувања, сè уште не е пронајдено. Регионот Мокра е богат со антички артефакти, кои само чекаат да бидат откриени. Пред неколку недели, младите истражувачи од "Посети го Поградец" открија пештера во селото Велчан, Мокер, наречено "Мечкана пештера" од страна на локалното население. Откривањето што го направија овие млади луѓе вклучува пештера со многу сталактити кои веројатно биле создадени пред илјадници години. Министерството за култура е информирано за ова откритие за да се ограничи пристапот до оваа пештера и да се проучи возраста на сталактитите. Оваа област е многу неистражена и крие огромен потенцијал за културни и природни добра

Легендата за Мали и Тате во регионот на Охридското Езеро

Еднаш, пред милиони и милиони години, имаше еден рибар кој рибарел на Охридското Езеро. Во неговата мрежа се фати една многу убава самовила, која плачеше и го замоли да ја ослободи.

Рибарот беше изненаден од нејзината убавина и не сакаше да ја пушти. Таа се бореше во мрежата и успеа да избега, но за жал нејзиниот фустан беше заглавен во мрежата на рибарот. Нејзиниот фустан беше дел од нејзиното тело и ѝ помогаше да плива длабоко во водите на езерото, па затоа се молеше да му го врати фустанчето, но тој одби. Наместо тоа, ја замоли да се омажи за него, ако сака повторно да се облече. На крајот, се омажија и имаа две деца. Момчето се викало Мали и Тате, додека ќерката била наречена Преспа. Таа беше добра мајка и ги сакаше своите деца, но секој ден го бараше нејзиниот фустан, бидејќи ѝ недостасуваше подводниот свет. Еден ден, кога рибарот не беше дома, го најде својот фустан, го носеше, се нурна во Охридското Езеро и никогаш повеќе не се врати. Малата Преспа плачеше и плачеше секој ден. Таа беше толку очајна, па никој не можеше да ги запре солзите. Нејзиниот брат сакаше да ја заштити, па затоа стана силен и почна да гради сид за да ги сопне солзите. Легендата вели дека братот станал планина Капење, која се борела постојано да ги спречи солзите на неговата сестра. На планината нема растенија или дрвја. Како што Преспа потонуваше во нејзините солзи, го создаваше Преспанско Езеро. Таа сè уште плаче, а нејзините солзи течат под планината во каналите што завршуваат во Охридското Езеро, каде што е нејзината мајка. Оваа легенда е дел од нематеријалното наследство на Поградец, кое се пренесува на нови генерации.

Приказната за Манастирот Шен Марена

Манастирот Шен Марина се наоѓа во близина на селото Ленга, во регионот на Охридско Езеро. Таа датира од 18 век и била изградена за светецот "Марина монахот". Сега, тоа е споменик на културата заштитен од државата Албанија. Погледот од надвор е извонреден, со планини, полиња и ливади. Близу до манастирот, голем порој тече кон реката Шкумбин. Во внатрешноста на црквата се наоѓаат мурали од сликарот Константин Шпаттак, кои беа финализирани 10 години откако ги наслика иконите на познатиот манастир Арденика. Тој ги насликал сите сидови на овој манастир во 1754 година А.Д., на барање на локалната заедница на Ленга. Но, што е приказната за Марина, светецот на манастирот? Марена била убава девојка родена во селото Кесан, во Азија, во 270 н.е. Таа била една од најмладите светци и добро позната по нејзините чуда. Според легендата, нејзиниот татко бил паган, и не сакал неговата ќерка да биде посветена на ширење на христијанството. Марена дошла во Мокра е Сиперме, во Ленге, каде што живееше питајќи за храна. Нејзиниот татко ги испратил луѓето да ја убијат, но ги измамил со влегување во пештера, за која сметале дека е премногу тесна за во неа некој да може да влезе. Од тој ден, Света Марина излегувала од пештерата секој ден и го миела лицето на свеж поток пред пештерата, кој се вика Наџазма. Сега се верува дека водата е благословена и дека може да се зачува долго време. Света Марина им помагала на верниците во областа да го шират христијанството и како благодарност до нејзините чуда, тие решиле да изградат манастир за неа. Се вели дека домородните луѓе кои живееле во странство одлучиле да ги соберат потребните средства. Поради долгото време потребно за постигнување на оваа цел, тие ја запоставувале, иако се вратиле во селото доволно богати. Свети Мирена се појавила еден ден на девојките од селото, велејќи: "Јас сум Марена. Нели ви кажале вашите браќа за мене?" Веднаш потоа, девојките ја рашириле пораката до останатите селани. Еден од мажите, наречен Никола, заедно со другите локални жители, одлучил да го изгради манастирот. Марина повторно се појавила и побарала од нив да ја следат во пештерата каде што живеела, но селаните сакале да го изградат манастирот на друго место. Тие биле убедени кога ги нашле сите работни

материјали на местото на нејзината желба. Оваа акција била зачната како чудо. Црквата е изградена во 1660 година на наведената локација. За жал, пожарот ја уништил, по што била повторно изградена во 1754 година. Пештерата е сè уште таму. Различните патеки со различна широчина завршуваат во крст на крајот на пештерата. Секавањето на Света Марина се слави секоја година на 30 јули. Бројни верници се собираат од околните села, но исто така и од Корча, Поградец, Либражд и Елбасан. Некои од нив дури ја минуваат целата ноќ во манастирот, молејќи се за чудата на Света Марина.

Патување до регионот на Преспанското езеро

Преспанското Езеро е како уникатен амбиент, кој се уште не е откриен од страна на туристите. Сино езеро опкружено со убави зелени ридови, додека во средината на тоа има мал остров наречен Малиград. Ако патувате кон Преспа од Поградец, ќе поминете некои убави села, зелени полиња, убави ридови и рурални области, каде што жителите живеат свој живот на ист начин како и пред неколку децении. Народната архитектура е едноставна, а не влијае на модерниот живот во градовите. Луѓето во овие области живеат со она што им го дава земјата. Тие ја обработуваат земјата, работејќи како семејство во своите полиња, или се грижат за своите говеда. Природата во оваа област го одзема здивот. Има многу малку автомобили, неколку земјоделски машини, но има магариња и по некој моторчија. Пристигнувајќи во близина на знакот Национален парк Преспа, се гледа убавината на Преспанското Езеро одозгора. Пространа зелена површина, каде што белите куќи на Бучимас (Liqenas) се концентрирани само во левата страна на езерото. Влеговме во селото, каде што е главен споменик е голема црква во срцето на пешачката зона. Ние можеме да зборуваме на албански со сите, вклучувајќи ги и националните малцинства кои живеат таму. Ова е совршен пример за почитувањето на богатата културна разновидност на регионот Охридско Езеро.

Патувавме низ двете страни на центарот, само за да го видиме најблискиот поглед на Преспанското Езеро. Останавме само за некои фотографии, се свртевме за да се повозиме до другиот дел од езерото, за да го погледнеме островот Мали Град (мал град на Словенски јазик) одблизу. За да го посетите островот, само побарајте локалец, и тие ќе ви понудат патување со брод за мал надомест. Островот е околу 5 хектари и содржи некои пештери, дрвја и површина од песок. Главниот споменик е црквата Св. Марија, која била изградена од локалниот благороден Ксар Новаку во 1369 година. Во црквата постојат прекрасни мурали кои се создадени во три различни фази со бројни натписи, и семејниот портрет на Новаку. Тоа го објаснува уметничкиот вкус на луѓето во тоа време. Мали Град е геолошки споменик, 900 м над морското ниво, долг 700-800 м и широк 180-200 м. Изграден е од варовнички камен и ги претставува остатоците од тонењето на Преспанскиот грабен. Високиот биодиверзитет што го карактеризира регионот, вклучува видови како што е огромната птица Далматинскиот Пеликан. Преспа е името на две слатководни езера кои ги делат Албанија (46,3 км²), Грција (36,4 км²) и Поранешната Југословенска Република Македонија (176,3 км²).

Дневен туризам во Охрид и Свети Наум

Градот Охрид и манастирот Свети Наум се најпосетуваните места на туристите во поранешната југословенска Република Македонија. Една од главните причини е што двете дестинации се опкружени со Охридското Езеро. Доаѓајќи од Тушемиште и возејќи покрај Националниот парк Галичица, тешко е да се видат згради и други човечки населби. Кога стигнавме во Охрид, главно наидувавме на голем број туристи, а не на локални жители. Нашата прва станица беше замокот кој ни понуди панорамски поглед на градот. Исто така е познат како Самуиловата тврдина, која некогаш била главен град на првото бугарско царство, за време на владеењето на цар Самуил во 10 век. Всушност, тоа било претходно утврдување, кое датира од IV век пр.н.е., веројатно за време на владеењето на кралот Филип II. Нашата турнеја продолжи до живите улици на Охрид во близина на брегот на езерото. Бротчињата постојано доаѓаа и одеа цел ден и луѓето сликаа впечатлив пејзаж. Нова дестинација во областа беше Музејот на коските, кој е музеј кој стои на столбови во вода. Тоа е инсталација со мали згради изградени

како стари населби населени места, слични на оние кои припаѓаат на 1200-700 пр.н.е. Името Заливот на коските доаѓа од бројните животински остатоци и фрагментирани садови кои се наоѓаат под вода. Постои изложба на некои реликвији, и фотографии од темелите на инсталацијата. По напуштањето на Заливот на Коските се упативме кон Свети Наум. Патот поминува низ зелени планини и ридови, зелени полиња и свеж воздух. Свети Наум се смета за свето место, каде што луѓето доаѓаат и се молат. Овој манастир бил основан за време на Бугарската империја во 905 година н.е., но тој бил уништен од Османлиите во 15 век и

повторно изграден помеѓу 16 и 17 век. Според легендата, ако некој го става увото на гробот на Свети Наум, сè уште може да се чуе како му чука срцето. Погледот на езерото од манастирот е многу благодарен. Други жители на манастирот се сини и бели пауни кои се искачуваат на покривите или се кријат некаде кога има многу туристи, но нивната долга шарена опашка лесно може да се забележи. Покрај посетата на манастирот, патувањето со брод е популарна активност. Посетителите исто така можат да уживаат во пијалаци или оброци во пријатни ресторани лоцирани покрај изворите и каналите кои "го напојуваат" Охридското Езеро.

Зошто Охридското Езеро е толку јасно?

Транспарентноста на водата достигнува до 21m, а еуфотичната зона на езерото - областа која добива доволно светлина за фотосинтеза - се протега до 150m, поради неговата извонредна чистота. Додека водата е секогаш кристално јасна, зимските месеци нудат највисока јасност. Различни видови биле во можност да се развијат и да се прилагодат на подводни простори кои не би можеле да преживеат во помалку светлински езера. Но, зошто Охридското Езеро е толку чисто? Една од причините што го истакнуваат Охридското Езеро е прекрасниот прилив. За разлика од многу копнени води, малку вода доаѓа од реки од седиментни плеки - тоа беше помалку од 10% пред реката Сатеска да биде пренасочена во 1960-тите. Наместо тоа, најголемите индивидуални извори (приближно 50%) се ретки подземни патишта кои

се протегаат низ карстната планина Галичица на источниот брег на езерото и се појавуваат како крајбрежни и подлабоки извори. Овие подземни канали носат вода од врнежите и сестрата на Охридското Езеро, Преспанското Езеро, оставајќи дел од хранливите материји на водите (околу 65% од фосфорот) на патот. Оваа постапка помага да се задржи процесот познат како еутрофикација, што може да поттикне раст на алгите и да предизвика намалување на јасноста на водата. Во исто време, со протокот низ подземни камени патеки, водата не акумулира нечистотии кои се ризик во надземен ток. Тоа е чисто балансирање. Ако се намалат сите хранливи состојки, богатиот подводен свет на Охридското Езеро, особено на изворите - каде што често има микро-метрополи за уникатни видови, не би бил возможен. Пролетниот систем има уште еден трик

во својот раков. Влегувајќи во езерото, пролетните води се ладни, така што тие имаат тенденција да се втурнат длабоко во летниот период, со што овие ограничени хранливи материји се далеку од површината, каде што инаку би ги тргнале светлосните процеси. Ова е во спротивност со водата што доаѓа од реките што често се влева на повисоко ниво. Дополнително, заедно со карстните канали кои испорачуваат вода од премиум-класа преку планината Галичица за да се вклучат во изворите на Охридското Езеро, природната инфраструктура за чистота на водата, исто така, вклучува Студенчиште, која делува како дополнителен тампон за да се спречат отворено нездраво хранливи материји кои влегуваат во езерото. Последница е оптимална јасност која придонесува кон дивниот свет и убавината на Охридското Езеро.

Извор: Охрид СОС

Партнери

УНЕСКО – Центар за Светско наследство - Координатор на Проектот

Европска Унија – Главен финансиски донатор

Министерството за туризам и животна средина на Република Албанија

Министерството за култура на Република Албанија

Министерството за култура на ПЈР Македонија

Министерството за животна средина и просторно планирање на ПЈР Македонија

ИККРОМ (Меѓународен центар за проучување на заштитата и реставрацијата на културното наследство)

ИКОМОС (Меѓународен совет за споменици и локалитети)

ИУЦН (Меѓународна унија за зачувување на природата)

Заштита на Охридското Езеро

Овој билтен е објавен во рамките на Проектот „Кон зајакнато управување со прекуграничното природно и културно наследство на регионот Охридското Езеро“

Јазици: англиски, албански, македонски.

Забелешка: Оваа публикација е изработена со помош од Европската Унија. Содржината на оваа публикација е одговорност на авторите и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува ставовите на Европската Унија. Идеите и мислењата изразени во оваа публикација се оние на авторите; тие не се нужни оние на УНЕСКО и не ја извршуваат Организацијата.

Web: <http://whc.unesco.org/en/lake-ohrid-region>

Twitter: https://twitter.com/lake_ohrid

Facebook: <https://www.facebook.com/LakeOhridHeritage/>

Blog: <http://lakeohrid.blogspot.al/>